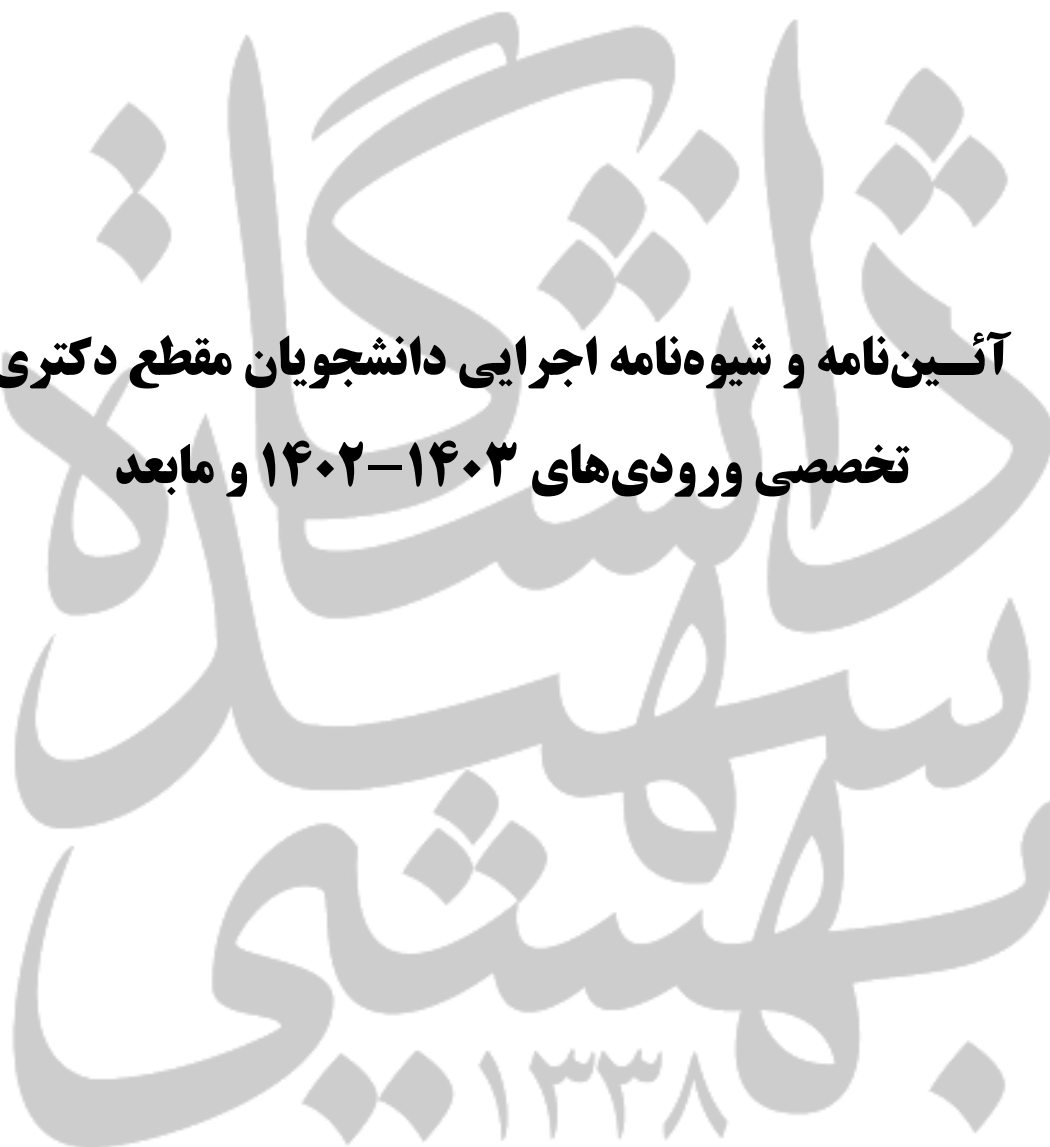

بسمه تعالی

**آئین نامه و شیوه نامه اجرایی دانشجویان مقطع دکتری
تخصصی ورودی های ۱۴۰۲-۱۴۰۳ و مابعد**

مقدمه:

با استناد به قانون اهداف، وظائف و تشکیلات وزارت علوم، تحقیقات و فناوری مصوب ۱۳۸۳/۰۵/۱۸ مجلس شورای اسلامی و در راستای حفظ و ارتقاء کیفیت آموزشی در نظام آموزش عالی کشور و تحقق گام دوم انقلاب اسلامی، مرجعیت علمی و مشارکت دانشگاه‌ها در تمدن‌سازی با رویکرد حکمتی و دانایی محور، آئین نامه یکپارچه مقررات آموزشی دوره‌های تحصیلی تدوین شد. این آیین نامه در دو بخش عمومی و اختصاصی همراه با پیوست تعاریف، تنظیم شده است و در سطح کلیه زیر نظام‌های آموزش عالی، دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی که به نحوی مسئول پذیرش، آموزش و بالندگی دانشجویان هستند، به اجرا گذاشته می‌شود. این شیوه نامه به استناد ماده ۵۱ آئین نامه یکپارچه مقررات آموزشی دوره تحصیلی دکتری تخصصی (Ph.D) دانشجویان ورودی سال ۱۴۰۲ و ما بعد، مصوب شورای آموزشی دانشگاه شهید بهشتی مورخ ۱۴۰۲/۱۰/۰۵ تنظیم شده است.

ماده ۱. هدف

هدف از تدوین این آیین نامه، انتظام بخشیدن به امور تحصیلی دانشجویان از طریق تعیین چارچوب قانونی برای اجرای هماهنگ، یکپارچه و صحیح برنامه‌های آموزشی و پژوهشی دانشگاه‌های کشور به منظور تربیت نیروی انسانی متخصص، متعهد، آشنا با علم و آخرین دستاوردهای علمی و منطبق با نیازهای جامعه، در راستای بهره‌گیری بهینه از ظرفیت‌های موجود برای ارتقای سطح کیفی آموزش و پژوهش در دوره‌های تحصیلی کاردانی، کارشناسی، کارشناسی ارشد و دکتری تخصصی است. دوره‌های تحصیلی «دکتری عمومی رشته دامپزشکی» و «دستیاری دوره‌های تخصصی»، «کارشناسی ارشد پیوسته»، «دکتری مستقیم» و «دکتری پیوسته» دارای مقررات ویژه خود هستند و از آیین نامه‌های جداگانه پیروی می‌کنند.

ماده ۲. تعاریف

۱. وزارت: منظور وزارت علوم، تحقیقات و فناوری است.
۲. شورای عالی برنامه‌ریزی آموزشی: منظور شورای عالی برنامه‌ریزی آموزشی وزارت است.
۳. دانشگاه: منظور هر یک از دانشگاه‌ها و مؤسسه‌های آموزش عالی و پژوهشی دارای مجوز تاسیس از مراجع ذی‌ربط که مجری دوره‌های کاردانی، کارشناسی ناپیوسته، کارشناسی پیوسته، کارشناسی ارشد و دکتری تخصصی هستند.
۴. آموزش رایگان: منظور آموزش دانشجو در طول سنوات مجاز دوره تحصیلی، بدون پرداخت هزینه (در دانشگاه‌های استفاده کننده از بودجه عمومی) دولت است.
۵. مدرس: عضو هیئت علمی دانشگاه یا شخصی که به واسطه ابلاغ رسمی از جانب دانشگاه برای تدریس یک یا چند درس در دانشگاه بکارگیری می‌شود.
۶. دانشجو: فردی است که در یکی از دوره‌های آموزش عالی برابر ضوابط معین، پذیرفته شده، ثبت نام کرده و به تحصیل مشغول است.
۷. دانش آموخته: فردی است که یکی از رشته‌های دوره‌های تحصیلی مصوب را با موفقیت به پایان رسانده و برابر ضوابط معین، گواهی یا مدرک تحصیلی مربوطه را دریافت کرده است.
۸. حضوری: شیوه‌ای از پذیرش است که دانشجو به صورت تمام وقت در فعالیت‌های تحصیلی دانشگاه شرکت می‌کند.

۹. غیر حضوری: شیوه‌ای از پذیرش است که دانشجو بدون حضور در دانشگاه فعالیت‌های تحصیلی دارد.
  ۱۰. نیمه حضوری: شیوه‌ای از پذیرش است که بخشی از آموزش آن حضوری و بخش دیگر غیر حضوری به انجام می‌رسد.
  ۱۱. شهریه پرداز: منظور آموزش دانشجو در یک دوره تحصیلی به ازای پرداخت هزینه‌ها است.
  ۱۲. نیمسال تحصیلی: بازه زمانی تعیین شده که شامل ۱۶ هفته آموزش و ۲ هفته امتحانات پایانی است.
  ۱۳. برنامه درسی: مجموعه به هم پیوسته‌ای از دروس هر رشته تحصیلی با هدفی مشخص، مصوب شورای عالی برنامه‌ریزی آموزشی است.
  ۱۴. واحد درسی: ارزش مقداری درسی است که ساعات هر واحد مطابق آیین‌نامه تدوین و بازنگری برنامه‌های درسی مصوب شورای عالی برنامه‌ریزی آموزشی تعیین می‌شود و طبق برنامه درسی مصوب شورای عالی برنامه‌ریزی آموزشی اجرا می‌شود.
  ۱۵. درس جبرانی: درسی است که با تأیید گروه آموزشی، گذراندن آن برای رفع کمبود دانش یا مهارت دانشجو، در آغاز دوره تحصیلی، ضروری تشخیص داده می‌شود. این نوع درس فقط برای دانشجویانی که از رشته‌های غیرمرتبط وارد دوره شده‌اند، مطابق ضوابط وزارت قابل ارائه است.
  ۱۶. رشته تحصیلی: یک شعبه فرعی از شاخه‌های علمی که به لحاظ موضوع دارای قلمرو مشخص و متمایز از سایر شاخه‌های علمی است و به احراز دانش تخصصی، مهارت یا کارآمدی معینی می‌انجامد.
  ۱۷. گرایش تحصیلی: به شعبه‌ای از یک رشته که ناظر بر وجه تخصصی آن باشد اطلاق می‌شود. اختلاف درس‌ها در دو گرایش از یک رشته، نباید از ۷۰ درصد کل واحدهای رشته بیشتر باشد.
  ۱۸. دکتری تخصصی: دوره تحصیلی است که پس از دوره کارشناسی ارشد آغاز می‌شود و شامل ۳۶ واحد درسی است.
  ۱۹. گروه آموزشی: بنیادی‌ترین واحد سازمانی دانشگاهی متشکل از تعدادی عضو هیئت علمی با تخصص مشترک، در یک رشته علمی خاص یا چند رشته متجانس که به منظور ایجاد و اجرای آن رشته تحصیلی در دانشگاه تشکیل می‌شود.
  ۲۰. مجموعه امتحانی: منظور مجموعه امتحانی مندرج در دفترچه ثبت‌نام آزمون سازمان سنجش آموزش کشور است.
  ۲۱. شورای آموزشی: یکی از شوراهای تخصصی در نخستین سطح سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی راهبردی در امور آموزشی دانشگاه است که به منظور ایجاد هماهنگی و تسهیل در امور اجرایی مرتبط با تحصیل دانشجو در حوزه معاونت آموزشی و تحصیلات تکمیلی تشکیل می‌شود.
  ۲۲. ارزیابی جامع: بررسی همه جانبه از توانمندی‌های آموزشی و پژوهشی دانشجوی دکتری تخصصی است که پس از گذراندن واحدهای دوره برگزار می‌شود.
- شیوه نامه اجرایی: ارزیابی جامع، بررسی همه جانبه توانمندی‌های آموزشی و پژوهشی دانشجو است که پس از گذراندن تمام واحدهای درسی دوره برگزار می‌شود و شامل دو بخش ارزیابی جامع آموزشی و ارزیابی جامع پژوهشی است .**
۱. ارزیابی جامع آموزشی: بررسی قابلیت‌های آموزشی دانشجو است که از طریق برگزاری آزمون کتبی / شفاهی شامل حداقل ۳ عنوان علمی به پیشنهاد استاد راهنما و تصویب گروه آموزشی در بازه زمانی تعیین شده انجام می‌شود.

۲. ارزیابی جامع پژوهشی (تصویب طرح پیشنهادی رساله): بررسی قابلیت‌های پژوهشی و توانمندی تحلیل و استنباط دانشجو است که بر مبنای بررسی طرح پیشنهادی رساله (طرح واره) دانشجو انجام می‌شود.

۲۳. رساله: مستند علمی است که در فرآیند تحصیل دانشجوی دوره دکتری تخصصی و از طریق تحقیق در یک حوزه معین از رشته یا گرایش تحصیلی، با راهنمایی استاد/ استادان راهنما و بر اساس استانداردهای پژوهشی با هدف توسعه مرزهای دانش تدوین می‌شود.

۲۴. استاد راهنما: یکی از اعضای هیئت علمی دارای مدرک دکتری تخصصی است که مسئولیت راهنمایی دانشجو را در انجام پایان‌نامه یا رساله بر عهده دارد.

۲۵. استاد مشاور: یکی از اعضای هیئت علمی و یا فرد دارای صلاحیت با تخصص مرتبط است که مسئولیت مشاوره دانشجو را در انجام پروژه، پایان‌نامه و یا رساله بر عهده دارد.

۲۶. هیئت داوران: اعضای هیئت علمی یا افراد متخصص دارای صلاحیت دانشگاهی هستند که برای ارزیابی کمی و کیفی پایان‌نامه و یا رساله دانشجو در دوره کارشناسی ارشد و دکتری تخصصی مطابق دستورالعمل اجرایی مصوب دانشگاه انتخاب می‌شوند.

۲۷. دانشگاه جامع و معین دولتی استان موضوع آیین‌نامه مذکور: آذربایجان شرقی (دانشگاه تبریز)، آذربایجان غربی (دانشگاه ارومیه)، اردبیل (دانشگاه محقق اردبیلی)، اصفهان (دانشگاه اصفهان)، البرز (دانشگاه خوارزمی)، ایلام (دانشگاه ایلام)، بوشهر (دانشگاه خلیج فارس)، تهران (دانشگاه تهران)، چهارمحال و بختیاری (دانشگاه شهرکرد)، خراسان جنوبی (دانشگاه بیرجند)، خراسان شمالی (دانشگاه بجنورد)، خراسان رضوی (دانشگاه فردوسی مشهد)، خوزستان (دانشگاه شهید چمران اهواز)، زنجان (دانشگاه زنجان)، سمنان (دانشگاه سمنان)، سیستان و بلوچستان (دانشگاه سیستان و بلوچستان)، فارس (دانشگاه شیراز)، قزوین (دانشگاه امام خمینی (ره)، قم (دانشگاه قم)، کردستان (دانشگاه کردستان)، کرمان (دانشگاه شهید باهنر کرمان)، کرمانشاه (دانشگاه رازی)، کهگیلویه و بویراحمد (دانشگاه یاسوج)، گلستان (دانشگاه علوم کشاورزی و منابع طبیعی گرگان)، گیلان (دانشگاه گیلان)، لرستان (دانشگاه لرستان)، مازندران (دانشگاه مازندران)، مرکزی (دانشگاه اراک)، هرمزگان (دانشگاه هرمزگان)، همدان (دانشگاه بوعلی سینا)، یزد (دانشگاه یزد)

۲۸. هزینه‌های رفاهی: منظور تسهیلات و امکانات غیر آموزشی مانند کمک هزینه‌های خوابگاه، تغذیه، ایاب و ذهاب و سایر مواردی که توسط دانشگاه به صورت رایگان یا یارانه‌ای به دانشجو تخصیص می‌یابد.

۲۹. آموزش دانشگاه: منظور معاونت آموزشی دانشگاه به انضمام مدیریت‌های زیر مجموعه آن است.

۳۰. دانشگاه‌های برتر: منظور دانشگاه‌های سطح ۱ (بنا بر ابلاغ وزارت علوم تحقیقات و فناوری) است.

بخش نخست: مواد عمومی

ماده ۳

شرط ورود به دانشگاه، تأیید شایستگی های علمی و عمومی از طریق پذیرفته شدن در آزمون ورودی (که توسط سازمان سنجش آموزش کشور برگزار می شود) و یا کسب پذیرش از دانشگاه طبق ضوابط و مقررات مصوب وزارت است.

شیوه نامه اجرایی:

شرایط پذیرش در دانشگاه

۱. داشتن مدرک کارشناسی ارشد مورد تأیید وزارت.
۲. تأیید صلاحیت عمومی ورود به دوره.
۳. تحصیل در دوره دکتری به صورت تمام وقت است.
۴. تحصیل دانشجویانی که در استخدام موسسات دولتی یا غیر دولتی هستند، منوط به موافقت محل خدمت بوده و در غیر این صورت دانشگاه از پذیرش داوطلب معذور است.
۵. شرایط قبولی در آزمون ورودی و یا کسب پذیرش از دانشگاه به یکی از روش های زیر است:
  - پذیرش دانشجو بر مبنای مقررات استعدادهای درخشان و یا بر اساس مصوبات مورد تأیید وزارت و دانشگاه
  - پذیرش داوطلبان غیرایرانی بر اساس آئین نامه های مصوب وزارت و دانشگاه
  - انتقال دانشجویان دوره دکتری شاغل به تحصیل در یکی از موسسات معتبر خارج از کشور به صورت شهریه پرداز، طبق آئین نامه های مصوب وزارت و دانشگاه.

ماده ۴

آموزش در دانشگاه مبتنی بر نظام ترمی-واحدی است.

ماده ۵

دانشگاه موظف است در رشته های مصوب شورای عالی برنامه ریزی آموزشی و دوره های که مجوز آن را از شورای گسترش آموزش عالی وزارت دریافت نموده است، دانشجو بپذیرد و فقط برنامه های آموزشی و درسی را که بر اساس ضوابط ابلاغی وزارت و مصوب شورای عالی برنامه ریزی آموزشی تدوین گردیده است، اجرا نماید.

ماده ۶

چگونگی و ترتیب ارائه تمامی دروس هر دوره و هر رشته با رعایت پیش نیاز (تقدم و تاخر) هر درس طبق برنامه درسی مصوب بر عهده دانشگاه است.

شیوه نامه اجرایی: تعداد واحدهای دوره دکتری ۳۶ واحد است که از این تعداد، ۱۲ تا ۱۸ واحد درسی و ۱۸ تا ۲۴ واحد رساله است که در برنامه درسی هر رشته تحصیلی لحاظ می شود. دانشجو در هر نیمسال تحصیلی (مرحله آموزشی) لازم است حداقل ۶ و حداکثر ۱۰ واحد درسی انتخاب کند. در صورتی که به دلایل موجه و مورد تأیید واحد آموزشی و آموزش دانشگاه، واحدهای انتخابی دانشجو در هر نیمسال به کمتر از ۶ واحد درسی برسد، نیمسال مذکور به عنوان یک نیمسال کامل در سنوات دانشجو محسوب می شود.

تبصره ۱: کلاس درس دوره دکتری با حداقل ۳ دانشجوی دکتری رسمیت می یابد. در موارد استثنایی برگزاری کلاس یک نفره، به پیشنهاد شورای آموزشی واحد و موافقت آموزش دانشگاه تا سقف دو درس برای هر دانشجو، بلامانع است.

تبصره ۲. دانشجو نمی تواند بیش از ۲ درس خود را با یک استاد بگذراند. در موارد خاص با تایید شورای آموزشی واحد می تواند، حداکثر ۳ درس را با یک استاد بگذراند.

ماده ۷

شرکت دانشجو در تمام جلسات کلاس درس الزامی است.

تبصره ۱: اگر دانشجو در درسی بیش از ۳/۱۶ جلسات کلاس و یا در جلسه امتحان پایان نیمسال همان درس، غیبت کند، نمره آن درس صفر ثبت می شود. در صورتی که به تشخیص شورای آموزشی دانشگاه، غیبت دانشجو موجه تشخیص داده شود، آن درس صفر و نمره آن از مجموع درس های آن نیمسال حذف می شود.

شیوه نامه اجرایی: اگر دانشجو در درسی بیش از ۳/۱۶ جلسات کلاس و یا در جلسه امتحان پایان نیمسال همان درس، غیبت کند، نمره آن درس صفر ثبت می شود.

تبصره ۱: در صورتی که به تشخیص شورای آموزشی واحد و تایید آموزش دانشگاه، غیبت جلسه امتحان دانشجو موجه تشخیص داده شود، آن درس صفر و نمره آن از مجموع درس های آن نیمسال حذف می شود.

تبصره ۲: تشخیص موجه و غیر موجه بودن غیبت دانشجو، بر اساس دستورالعمل های مصوب آموزش دانشگاه است .

تبصره ۲: نظارت بر رعایت نظم و انضباط آموزشی و مقررات دانشگاه توسط دانشجو در کلاس درس بر عهده مدرس درس می باشد. مدرس درس موظف به ثبت حضور و غیاب دانشجویان در هر جلسه و گزارش آن مطابق ضوابط دانشگاه است و دانشگاه موظف است نسبت به ثبت الکترونیکی آمار برگزاری کلاس ها و حضور و غیاب دانشجویان اقدام نماید.

ماده ۸

پیشرفت تحصیلی دانشجو در هر درس، توسط مدرس همان درس و بر اساس حضور، شرکت در فعالیت های کلاسی، انجام تکالیف درس و نتایج امتحانات ارزشیابی می شود.

تبصره ۱: برگزاری آزمون کتبی برای درس های نظری الزامی است.

شیوه نامه اجرایی: برگزاری آزمون کتبی پایان نیمسال برای درس های نظری و تدوین مستندات ارزشیابی آزمون برای درس های عملی الزامی است.

تبصره ۲: مدرس درس موظف است در چارچوب ضوابط دانشگاه، ظرف مدت حداکثر ۲۰ روز پس از اعلام گزارش نهایی امتحان در دوره دکتری جهت رسیدگی به اعتراضات مکتوب دانشجویان و رفع اشتباهات احتمالی،

اقدام به بازبینی اوراق امتحانی درس نماید و نتیجه آن را به دانشجو و دانشگاه اعلام و ثبت نماید. دانشگاه موظف به ایجاد سامانه الکترونیک و نرم افزاری برای اجرایی سازی این تبصره می باشد.

تبصره ۳: مدرس درس موظف است برگه های امتحانی و سایر فعالیت های درسی و مستندات آزمون در هر درس را پس از پایان امتحانات به عنوان سوابق درس تا حداقل یک نیمسال تحصیلی نزد خود نگهداری نماید.

تبصره ۴: نمره هر یک از دروس پس از انقضای مدت مذکور و اعلام به آموزش کل غیر قابل تغییر می باشد. در صورت درخواست مدرس جهت تغییر نمره ثبت شده، دانشگاه مطابق ضوابط مصوب خود با دریافت فرم اصلاح نمره و دلایل اشتباه صورت پذیرفته در ثبت نمره توسط مدرس، مجاز به اصلاح نمره می باشد.

شیوه نامه اجرایی: درخواست مدرس درس جهت تغییر نمره ی ثبت و نهایی شده، با تکمیل فرم اصلاح نمره و درج دلایل اشتباه صورت پذیرفته در ثبت نمره، پس از موافقت شورای آموزشی واحد، توسط معاونت آموزشی دانشگاه بررسی می شود.

تبصره ۱: در صورت تایید تغییر نمره نهایی شده توسط معاونت آموزشی دانشگاه، مدرس متقاضی، مشمول نمره منفی آموزشی خواهد شد.

تبصره ۲: درخواست تغییر نمره، حداکثر تا یک ماه پس از اعلام نمره به آموزش دانشگاه، پذیرفته می شود.

ماده ۹

سقف مدت مجاز تحصیل در هر دوره محدود است و با اتمام سنوات مجاز، امکان تحصیل در آن دوره از دانشجو سلب می شود و دانشجو محروم از ادامه تحصیل می شود.

تبصره ۱: مدت مجاز مرخصی های بدون احتساب سنوات که مطابق ضوابط دانشگاه قابل استفاده برای دانشجو می باشد به شرح زیر است:

- مرخصی زایمان برای هر فرزند (مطابق قانون حمایت از خانواده و جوانی جمعیت مصوب مجلس شورای اسلامی)، یک نیمسال در طول دوره بارداری و حداکثر ۴ نیمسال پس از زایمان برای مادران دانشجو دارای (مصوب کمیسیون) فرزند زیر دو سال؛
- مرخصی پزشکی حداکثر دو نیمسال تحصیلی؛
- سایر مصادیق مرخصی تحصیلی (مانند مأموریت همسر یا والدین و...) (حداکثر تا دو نیمسال تحصیلی).

شیوه نامه اجرایی: سقف مدت مجاز تحصیل در هر دوره محدود است و با اتمام سنوات مجاز، امکان تحصیل در آن دوره از دانشجو سلب می شود و دانشجو محروم از ادامه تحصیل می شود.

تبصره ۱. کلیه مصادیق درخواست مرخصی تحصیلی / حذف ترم / وقفه بدون احتساب در سنوات تحصیلی توسط کمیسیون بررسی موارد خاص دانشگاه تصمیم گیری می شود.

تبصره ۲. دانشجو می تواند در صورت لزوم تا یک هفته قبل از شروع امتحانات پایان نیمسال، صرفاً یک درس نظری را با ارائه دلایل موجه و تأیید استاد درس و واحد آموزشی حذف نماید، مشروط بر این که غیبت دانشجو بیش از سه شانزدهم جلسات آن درس نباشد و تعداد واحدهای باقی مانده دانشجو نیز کمتر از ۶ واحد نشود.

تبصره ۳. در شرایط خاص، حذف اضطراری تمام دروس یک نیمسال تحصیلی (حذف نیمسال)، صرفاً یک بار، با درخواست دانشجو (ارائه مدارک و مستندات لازم) تأیید شورای گروه و شورای واحد، قبل از شروع امتحانات «با رعایت سنوات مجاز تحصیلی» امکان‌پذیر است. نیمسال مذکور در سنوات تحصیلی محاسبه می‌شود.

تبصره ۴. دانشجو می‌تواند با رعایت سنوات مجاز تحصیل و با تأیید گروه و واحد آموزشی، حداکثر یک نیمسال از مرخصی تحصیلی با احتساب در سنوات استفاده نماید. دانشجوی متقاضی استفاده از مرخصی تحصیلی، لازم است تا قبل از شروع هر نیمسال و در زمان مقرر اعلام شده، نسبت به ثبت و تأیید درخواست خود در سامانه آموزشی دانشگاه اقدام و از نتیجه آن اطمینان حاصل نماید.

تبصره ۵. ثبت‌نام و انتخاب واحد دانشجو در شروع هر نیمسال تحصیلی الزامی است. در صورتی که دانشجو در زمان مقرر نسبت به ثبت‌نام و انتخاب واحد اقدام نکند، ضروری است قبل از اتمام آن نیمسال تحصیلی، برای روشن شدن وضعیت تحصیلی خود به آموزش واحد مراجعه نماید. در صورت ارائه مدارک مبنی بر موجه بودن علت عدم ثبت‌نام در زمان مقرر و همچنین دارا بودن سنوات مجاز، به تشخیص شورای واحد می‌توان آن نیمسال را به عنوان وقفه تحصیلی (با احتساب در سنوات) منظور نمود. در غیر این صورت دانشجو از ادامه تحصیل محروم خواهد شد.

تبصره ۶. دانشجو صرفاً مجاز به استفاده حداکثر یکی از تبصره‌های ۳، ۴ یا ۵ در طول سنوات مجاز آموزشی و جمعاً دو مورد از تبصره‌های مذکور، در طول سنوات مجاز تحصیلی است.

ماده ۱۰

دانشجوی متقاضی انصراف از تحصیل، باید درخواست انصراف خود را شخصاً یا از طریق وکیل قانونی خود و بصورت رسمی به آموزش دانشگاه تسلیم کند. دانشجو مجاز است فقط برای یکبار و تا حداکثر دو ماه از تاریخ ارائه درخواست، تقاضای انصراف خود را پس بگیرد. در غیر اینصورت، پس از انقضای این مهلت، حکم انصراف از تحصیل وی صادر می‌شود.

تبصره ۱: تصمیم‌گیری در مورد بازگشت به تحصیل دانشجوی منصرف از تحصیل در محدوده سنوات مجاز تحصیلی و به شرط امکان اتمام واحدهای باقیمانده در سنوات مجاز تحصیلی باقیمانده صرفاً بر عهده شورای آموزشی دانشگاه است.

تبصره ۲: عدم انتخاب واحد در هر نیمسال توسط دانشجو به عنوان انصراف از تحصیل بوده و در صورت عدم پی‌گیری دانشجو و عدم تعیین تکلیف وضعیت آموزشی دانشجو در آن نیمسال تحصیلی، در پایان همان نیمسال تحصیلی در وضعیت دانشجو به عنوان انصراف از تحصیل اعمال می‌شود.

شیوه‌نامه اجرایی: تصمیم‌گیری در مورد بازگشت به تحصیل دانشجوی انصراف از تحصیل به شرط امکان اتمام واحدهای باقیمانده در سنوات مجاز تحصیلی با تأیید شورای آموزشی واحد و از طریق کمیسیون بررسی موارد خاص دانشگاه قابل انجام است.

دانشجوی متقاضی انصراف از تحصیل در صورت داشتن شرایط، باید شخصاً درخواست انصراف خود را در زمان مقرر، در سامانه آموزشی دانشگاه ثبت و تأیید نماید. دانشجو مجاز است فقط یک بار و تا دو ماه از تاریخ ارائه درخواست، تقاضای انصراف خود را پس بگیرد. در غیر این صورت پس از انقضای این مهلت، حکم قطعی انصراف از تحصیل وی صادر می‌شود. پس از آن حق ادامه تحصیل در آن دوره از دانشجو سلب می‌شود.

- تبصره ۱. دانشجوی انصرافی باید به کلیه تعهدات سپرده شده در دوره تحصیلی خود عمل نماید.
- تبصره ۲. تحصیل مجدد دانشجوی انصرافی، منوط به شرکت و قبولی در آزمون دوره دکتری بر اساس ضوابط مربوط است.
- تبصره ۳. تصمیم گیری در مورد تقاضای بازگشت به تحصیل دانشجویان انصرافی یا اخراجی که بیش از یک سال از وضعیت اخراجی یا انصرافی آنان نگذشته باشد، بر عهده دانشگاه است.

ماده ۱۱

دانشجویی که در هر نیمسال در یک یا چند درس نمره قبولی کسب نکند، چنانچه در نیمسال های بعدی، درس یا دروس مذکور را با نمره قبولی بگذراند، نمره یا نمره های مردودی قبلی در ریزنمرات تحصیلی دانشجو ثبت شده و این نمره ها در میانگین نیمسال و کل دوره محاسبه می شود.

تبصره ۱: دانشگاه مجاز است با درخواست کتبی دانشجو مبنی بر بلااثر نمودن نمره حداکثر یک درس مردودی از میانگین کل دوره موافقت نماید. نمره مردودی درس مذکور در ریز نمرات ثبت و در میانگین نیمسال تحصیلی محاسبه می شود. درخواست کتبی دانشجو و حذف درس مردودی صرفاً پس از قبولی در آن درس قابل انجام است. گذراندن دروس با استفاده از ماده مذکور، مشروطی دانشجو در نیمسال های قبل را خنثی نمی کند و شورای هدایت استعدادهای درخشان وزارت مجاز است دانشجویی را که از این تبصره استفاده می نماید و به واسطه آن حائز شرایط استعداد درخشان می شود را از شمول تسهیلات خود خارج نماید.

تبصره ۲: تسهیلات این ماده شامل دانشجویانی که به دلیل تقلب و یا حکم انضباطی نمره مردودی دریافت می کنند، نمی شود.

شیوه نامه اجرایی: در این دانشگاه در خصوص دانشجویان دکتری این ماده قابل اجرا نمی باشد.

ماده ۱۲

معادل سازی نمرات دروس گذرانده شده برای دانشجویان انصرافی، اخراجی، تغییر رشته ای، انتقالی و یا تغییر رشته توأم با انتقال، با رعایت موارد زیر انجام می شود.

الف) از زمان گذراندن آن درس بیش از ۵ سال نگذشته باشد و حداقل نمره قابل قبول (در دوره دکتری تخصصی ۱۶) را در دانشگاه یا رشته مبداء کسب کرده باشد.

ب) دروس از دوره یا دوره هایی که منتج به اخذ یک مدرک تحصیلی رسمی شده باشد نمی تواند معادل سازی شود.

ج) به منظور جلوگیری از تضییع حقوق دیگر دانشجویان، دانشگاه بایستی بر اساس شیوه نامه مصوب شورای آموزشی دانشگاه برای معادل سازی نمرات که در زمان درخواست دانشجو، کتباً به وی اطلاع رسانی می کند، ضریب معادل سازی نمرات را بر اساس کیفیت و ویژگی های دانشگاه یا رشته مبداء و مقصد تعیین و اعمال نماید و نمره معادل سازی شده در نمرات دانشگاه مقصد درج شود.

د) به ازای هر ۶ واحد از دروس معادل سازی شده ۱ نیمسال از سنوات مجاز تحصیلی دانشجو در دوره دکتری کاسته می شود.

شیوه‌نامه اجرایی: ضمن رعایت مفاد ماده ۱۲ آیین‌نامه، معادل‌سازی و پذیرش واحدهای درسی که دانشجویان انصرافی و اخراجی در مقطع دکتری یکی از دانشگاه‌های برتر و یا یکی از دانشگاه‌ها/موسسات معتبر خارج از کشور با موفقیت گذرانده، با شرایط زیر امکان پذیراست:

۱ - لازم است درس گذرانده شده با سرفصل یکی از دروس دانشجو، بنا به تشخیص گروه آموزشی، مشابهت محتوایی داشته باشد.

۲- نمرات دروس پذیرفته شده، صرفاً در معدل دانشجو محاسبه می‌شود.

۳ - معادل‌سازی ۲ درس یکسان (از نظر عنوان و محتوا) با تعداد واحدهای متفاوت، به شرطی امکان پذیراست که میزان واحد درس گذرانده شده بیش از تعداد واحد درسی باشد که قرار است تطبیق داده شود. (به طور مثال درس سه واحدی به جای درس دو واحدی قابل تطبیق است ولی عکس آن امکان پذیر نیست).

ماده ۱۳

برنامه‌ریزی و تصمیم‌گیری درباره تقویم آموزشی، چگونگی اعلام و ثبت نمره، زمان حذف و اضافه، حذف اضطراری دروس، نحوه اعتراض به نتایج امتحانات، تاریخ تجدید نظر و دیگر موضوعات اجرایی، طبق شیوه‌نامه اجرایی دانشگاه موضوع ماده ۵۱ آیین‌نامه یکپارچه مقررات آموزشی دوره دکتری تخصصی انجام می‌شود.

بخش دوم مواد اختصاصی

ماده ۱۴

مدت مجاز تحصیل در دوره دکتری تخصصی حداقل ۶ و حداکثر ۸ نیمسال تحصیلی است و تحصیل در این دوره به صورت تمام وقت است.

تبصره ۱: مدت مجاز تحصیل می تواند تا حداکثر دو نیمسال تحصیلی به شرط تایید دانشگاه افزایش یابد.
تبصره ۲: در صورت افزایش سنوات موضوع تبصره ۱ و موجه نبودن آن از نظر دانشگاه، پرداخت هزینه برای دانشجوی مشمول آموزش رایگان جهت سنوات غیر مجاز، توسط هیئت امنای دانشگاه تصمیم گیری می شود.
تبصره ۳: تحصیل همزمان دانشجوی دوره دکتری تخصصی در کلیه شیوه های آموزشی و در کلیه دوره های تحصیلی دانشگاه ها (دولتی و غیر دولتی) ممنوع است.

ماده ۱۵

نمره ارزشیابی از هر درس به صورت عددی از صفر تا ۲۰ محاسبه می شود حداقل نمره قبولی در هر درس ۱۴ و میانگین کل قابل قبول پس از گذراندن تمام واحدهای آموزشی ۱۶ است.
تبصره ۱: در صورتی که دانشجو به هر دلیل نتواند درسی را بگذراند، و درس مذکور مجدداً در دانشگاه ارائه نشود، می تواند با نظر گروه آموزشی، درس دیگری را جایگزین نماید. نمره درس مردودی در ریز نمرات ثبت می شود و در میانگین نیمسال و کل محاسبه می شود.

شیوه نامه اجرایی: نمره ارزشیابی از هر درس به صورت عددی از ۱ تا ۲۰ محاسبه می شود.

تبصره ۱: حداقل نمره قبولی در هر درس ۱۴ و میانگین کل قابل قبول تمام واحدهای آموزشی ۱۶ است.

تبصره ۲: نمرات دروسی که تکمیل آنها به پیشنهاد واحد آموزشی و تائید آموزش دانشگاه در طول یک نیمسال میسر نباشد، ناتمام تلقی می شود. نمره ناتمام باید حداکثر تا پایان نیمسال بعد، به نمره قطعی تبدیل شود.

ماده ۱۶

برای ورود به مرحله ارزیابی جامع، کسب میانگین کل حداقل ۱۶ و احراز بسندگی زبان خارجی مطابق شیوه نامه ابلاغی معاونت آموزشی وزارت الزامی است.

تبصره ۱: حداقل نمره قبولی در ارزیابی جامع، ۱۶ است در غیر این صورت، دانشجو مجاز است، صرفاً یکبار دیگر در ارزیابی جامع شرکت کند و آن را با موفقیت بگذراند. در صورت عدم کسب نمره، امکان ادامه تحصیل از دانشجو سلب می شود.

شیوه نامه اجرایی: مرحله آموزشی با پذیرفته شدن دانشجو آغاز و با قبولی در ارزیابی جامع خاتمه می یابد. انتخاب واحد ارزیابی جامع منوط به گذراندن کلیه واحدهای آموزشی دوره با معدل کل حداقل ۱۶، احراز شرایط توانایی بکارگیری زبان خارجی قابل قبول این دانشگاه است.

تبصره ۱: احراز توانایی دانشجویان در بکارگیری زبان خارجی، از طریق شرکت در آزمون های معتبر زبان و کسب حداقل امتیاز به شرح زیر تعیین می شود و ارائه گواهی، شرط لازم برای صدور مجوز ارزیابی جامع است.

الف. آزمون زبان انگلیسی با کسب حداقل نمره های زیر برای «دانشجویان دکتری غیر از گروه زبان و ادبیات انگلیسی»:

(TOLIMO : ۵۰۰), (IELTS: ۵/۵), (TOEFL PBT : ۵۰۰ - TOEFL IBT: ۶۱)

(ITEP: ۳/۵) (MSRT, MCHE : ۵۰)

- حداقل نمره ۵۰ از آزمون زبان انگلیسی برگزار شده در دانشگاه شهید بهشتی؛
  - حداقل نمره ۶۰ از آزمون های زبان انگلیسی برگزار شده در سایر دانشگاه های برتر.
- ب. آزمون زبان انگلیسی با کسب حداقل نمره های زیر، خاص «دانشجویان دکتری گروه زبان و ادبیات انگلیسی»:

(IELTS: ۷), (TOEFL PBT: ۶۰۰ - TOEFL IBT: ۱۰۰)

ج. چنانچه گروه مربوط دانستن زبان خارجی دیگری را به جای زبان انگلیسی لازم بداند، معادل سازی لازم پس از تصویب کمیسیون تخصصی آموزشی حوزه دانشی و شورای آموزشی دانشگاه، امکان پذیر خواهد بود. مانند موارد زیر:

- آزمون زبان فرانسه DELF با کسب حداقل نمره ۳۵۰
  - آزمون زبان آلمانی TEST - DAF با کسب حداقل نمره ۳ از ۵
- د. دانشجوی رشته دکتری مدرسی معارف اسلامی، در صورت موافقت گروه مربوط، می تواند مدرک زبان عربی را به شرح زیر جایگزین مدرک زبان انگلیسی نماید:
- آزمون زبان عربی دانشکده ادبیات و علوم انسانی دانشگاه شهید بهشتی با کسب نمره حداقل ۶۰٪
  - آزمون زبان "اشتمال" و "شامل" دانشگاه های برتر با کسب نمره حداقل ۶۰٪ نمره کامل آزمون مورد نظر.
- ه. دانشجوی دکتری غیرایرانی در صورت عدم ارائه ۱۰۰٪ حد نصاب نمره زبان خارجی قابل قبول به دانشگاه، می تواند به شرح زیر عمل کند:
- کسب ۷۰٪ حد نصاب نمره زبان خارجی قابل قبول + موفقیت در آزمون زبان فارسی یا انگلیسی دانشگاه با کسب نمره حداقل ۷۰ از ۱۰۰ در آزمون مذکور.
- و. دانشجویان دکتری شاهد، ایثارگر و مربیان دانشگاه ها در صورت عدم ارائه ۱۰۰٪ حد نصاب نمره زبان قابل قبول به دانشگاه می توانند به شرح زیر عمل کنند:
- کسب ۸۰٪ حد نصاب نمره زبان خارجی قابل قبول + موفقیت در آزمون زبان انگلیسی دانشگاه با کسب نمره حداقل ۷۰ از ۱۰۰ در آزمون مذکور .

ز. دانشجویی که یکی از مقاطع تحصیلی قبلی خود را در یک دانشگاه/ موسسه مورد تأیید وزارت، به زبان انگلیسی گذرانده و یا زبان آن دوره تحصیلی مشمول شرایط مندرج در بند "ج" همین تبصره است، از ارائه گواهی زبان معاف می‌باشد.

ح. احراز یکی از شرایط مندرج در ماده ۲ شیوه‌نامه اجرایی بسندگی زبان خارجی مصوب جلسه شماره ۹۵۴ شورای عالی برنامه‌ریزی آموزشی مورخ ۱۴۰۱/۰۷/۱۷:

- تشخیص استاد راهنما مبنی بر بسنده بودن مهارت زبان خارجی دانشجو و اعلام رسمی به معاونت آموزشی دانشگاه؛

- حضور دانشجو در دوره‌های توانمندسازی زبان خارجی و دریافت گواهی اتمام موفقیت‌آمیز دوره (این بند صرفاً در صورت تشخیص استاد راهنما مبنی بر نیاز دانشجو به حضور در دوره‌های توانمندسازی زبان خارجی و اعلام رسمی آن به معاونت آموزشی دانشگاه قابل اجرا است)

- کسب نمره ملاک دانشگاه از درس زبان آموزی ورودی دکتری نیمه متمرکز سازمان سنجش آموزش کشور در سال پذیرش (این بند صرفاً از ورودی ۱۴۰۳-۱۴۰۴ به بعد قابل انجام است)

دانشجویانی که در ابتدای پذیرش، مدرک معتبر زبان مورد نظر دانشگاه را ارائه می‌دهند، لازم است گواهی مدرک آن‌ها دارای اعتبار بوده و از زمان تاریخ آزمون یا صدور گواهی آن بیش از دو سال نگذشته باشد.

تبصره ۲: برگزاری آزمون جامع آموزشی به صورت کتبی و مصاحبه انجام می‌گیرد.

تبصره ۳: از بین حداقل ۳ عنوان علمی انتخاب شده به پیشنهاد استاد راهنما و تصویب گروه آموزشی برای برگزاری آزمون جامع آموزشی، حداقل آزمون یک درس با استنادی غیر از استاد راهنما برگزار شود.

تبصره ۴: در صورتی که دانشجو در مدت مجاز مرحله آموزشی (حداکثر ۴ نیمسال) موفق به گذراندن ارزیابی جامع نشود، لازم است درخواست تمدید سنوات مرحله آموزشی ایشان صرفاً برای یک نیمسال (نیمسال پنجم)، پس از تأیید شورای آموزشی واحد جهت تصمیم‌گیری به آموزش دانشگاه ارسال شود. در صورت عدم موافقت با تمدید سنوات مرحله آموزشی، دانشجو از ادامه تحصیل محروم خواهد شد.

تبصره ۵: ارزیابی و تصویب آزمون جامع پژوهشی با ارائه طرح پیشنهادی رساله دانشجو در حضور هیأت داوران تا پایان نیمسال پنجم الزامی است.

تبصره ۶: در صورت عدم قبولی در هر یک از مراحل ارزیابی جامع، دانشجو مجاز است در سنوات مجاز صرفاً یک بار دیگر در آن مرحله از ارزیابی شرکت کند و آن را با موفقیت بگذراند، در غیر این صورت حق ادامه تحصیل از دانشجو سلب می‌شود.

تبصره ۷: ارزیابی جامع پژوهشی دانشجو (و بررسی طرح پیشنهادی رساله) در حضور هیأت داوران با ترکیب زیر انجام می‌شود:

- استاد یا استادان راهنما و مشاور به عنوان داور در مجموع دارای ۱ رأی

- حداقل ۳ داور از اعضای هیأت علمی دارای حداقل مرتبه استادیاری (هر یک دارای ۱ رأی) که باید به پیشنهاد شورای گروه و تایید شورای واحد انتخاب شوند.
- حداقل ۱ نفر از داوران از اعضاء گروه و حداقل ۱ نفر از خارج دانشگاه، انتخاب شود.
- در مجموع حداقل ۲ تن از اعضاء هیأت داوران باید دارای مرتبه دانشیاری یا بالاتر باشند.
- حضور استادان راهنما برای رسمیت یافتن جلسه دفاع الزامی است .

تبصره ۸: در صورتی که دانشجو ۲ استاد راهنما داشته باشد و حضور یکی از آنان در جلسه امکان پذیر نباشد با تشخیص معاون آموزشی واحد، برگزاری جلسه ارزیابی جامع پژوهشی با مابقی اعضاء بلامانع است.

تبصره ۹: ثبت نمره ارزیابی جامع آموزشی و پژوهشی در هر نیمسالی که دانشجو آن واحد را اخذ نموده حداکثر یک ماه پس از برگزاری آزمون الزامی است.

تبصره ۱۰: قبولی در ارزیابی جامع آموزشی پیش شرط ثبت نتیجه ارزیابی جامع پژوهشی (قبولی/رد) است.

تبصره ۱۱: ثبت نمره ارزیابی جامع پژوهشی در کارنامه تحصیلی دانشجو به صورت کیفی (رد یا قبول) است.

تبصره ۲: چنانچه میانگین کل نمرات دانشجوی دکتری تخصصی پس از گذراندن تمام واحدهای درسی دوره کمتر از ۱۶ باشد اجازه ورود به مرحله ارزیابی جامع را ندارد و تنها یک نیمسال « با رعایت سقف مجاز سنوات تحصیلی» به وی فرصت داده می شود تا مجدداً با انتخاب حداکثر ۶ واحد از درس هایی که در آن نمره بین ۱۴ تا ۱۶ را کسب کرده است، میانگین کل دوره را به حداقل ۱۶ برساند تا به وی اجازه ورود به ارزیابی جامع داده شود. در غیر این صورت دانشجو از ادامه تحصیل محروم می شود.

شیوه نامه اجرایی: چنانچه میانگین کل دانشجو کمتر از ۱۶ باشد، در صورت داشتن سنوات آموزشی، مجاز است با نظر استاد راهنما، فقط در یک نیمسال تحصیلی، درس هایی (علاوه بر سقف واحدهای درسی) را که قبلاً با نمره کمتر از ۱۶ (۱۴ تا ۱۵،۹۹) گذرانده را مجدداً انتخاب، تا میانگین کل خود را جبران کند. دانشجو می تواند در صورت عدم ارائه دروس مذکور، درس دیگری از مجموعه دروس مصوب رشته تحصیلی خود را با نظر استاد راهنما برای اولین بار اخذ نموده و میانگین کل خود را جبران کند. در غیر این صورت از ادامه تحصیل محروم خواهد شد.

تبصره ۱: قبولی در ارزیابی جامع (آموزشی و پژوهشی) شرط ورود به مرحله پژوهشی است که با انتخاب رساله آغاز و با دفاع از آن به پایان می رسد .

تبصره ۲: پس از قبولی در ارزیابی جامع (آموزشی و پژوهشی)، اخذ واحد رساله در هر نیمسال تحصیلی تا زمان دفاع الزامی است .

تبصره ۳: دانشجو موظف است پس از اخذ واحد رساله و در پایان هر نیمسال تحصیلی، گزارش کتبی پیشرفت کار پژوهشی خود را در سامانه دانشگاه درج نماید. تأیید پیشرفت کار پژوهشی حداقل به میزان ۲۰٪ در هر نیمسال تحصیلی توسط استاد/استادان راهنما در سامانه، شرط انتخاب واحد در نیمسال آتی دانشجو خواهد بود .

ماده ۱۷

«تغییر رشته» یا «انتقال» یا «تغییر گرایش» دانشجوی دوره دکتری تخصصی در همان دانشگاه یا سایر دانشگاهها (دولتی و غیر دولتی) ممنوع است.

ماده ۱۸

دانشجو موظف است مطابق با ضوابط دانشگاه تا قبل از شروع نیمسال سوم تحصیلی، استاد راهنما و موضوع رساله خود را (با نظر استاد راهنما) به تصویب گروه آموزشی برساند. در صورت عدم تعیین استاد راهنما و موضوع رساله در موعد مقرر در گروه آموزشی، دانشجو مشمول امتیازات تبصره ۲ ماده ۳۹ این آیین نامه نمی شود و سنوات دانشجو موضوع تبصره ۲ ماده ۳۹ موجه قلمداد نمی شود.

شیوه نامه اجرایی: دانشجو موظف است مطابق با ضوابط دانشگاه تا نیمسال چهارم تحصیلی، موضوع رساله خود را (با نظر استاد راهنما) به تصویب گروه آموزشی برساند.

تبصره ۱. واحد آموزشی ملزم به تعیین استاد راهنما در ابتدای پذیرش دانشجو جهت تصویب موضوع رساله ایشان در گروه آموزشی است.

* در شرایط خاص و با تأیید شورای واحد، انتخاب استاد راهنمای اصلی دانشجو از بین اعضای هیأت علمی سایر واحدهای دانشگاه نیز بلامانع است.

* دانشجو مجاز است به پیشنهاد استاد راهنمای اصلی و با تأیید گروه آموزشی، علاوه بر استاد راهنمای اصلی، استاد راهنمای دوم نیز داشته باشد. مشروط به این که سهم استاد راهنمای اول از هدایت رساله حداقل ۶۰٪ باشد. استاد راهنمای دوم می تواند از میان اعضای هیأت علمی مورد تأیید در شورای گسترش آموزش عالی و با مرتبه علمی حداقل استادیاری تعیین شود.

* انتخاب استاد / اساتید مشاور به پیشنهاد استاد راهنما با رعایت ضوابط مصوب دانشگاه، تأیید گروه و واحد آموزشی امکان پذیر است.

* مجموع سهم حق تحقیق گروه راهنمایی کننده رساله (استادان راهنما و مشاورین) بیشتر از ۱۰۰٪ نخواهد بود.

تبصره ۲. دانشجویی که حداکثر تا نیمسال چهارم ارزیابی جامع (آموزشی و پژوهشی) خود را با موفقیت گذرانده، طبق تبصره های ماده ۱۴، مدت سنوات مجاز تحصیلی ایشان حداکثر تا ۲ نیمسال به شرط موافقت شورای گروه، واحد آموزشی و تأیید آموزش دانشگاه، قابل تمدید است. برای دانشجویان مشمول آموزش رایگان، اخذ اولین سنوات اضافی تحصیلی (ترم ۹) به صورت رایگان و در صورت اخذ دومین سنوات اضافه (ترم ۱۰)، دانشجو ملزم به پرداخت هزینه، طبق تعرفه مصوب هیأت امنای دانشگاه است.

تبصره ۳. دانشجویی که حداکثر تا نیمسال چهارم موفق به گذراندن ارزیابی جامع (آموزشی و پژوهشی) نشود، ضمن رعایت تبصره های ماده ۱۶ شیوه نامه مذکور و به استناد تبصره های ماده ۱۴، مدت سنوات مجاز تحصیلی ایشان حداکثر تا ۲ نیمسال به شرط موافقت شورای گروه و واحد آموزشی و تأیید آموزش دانشگاه، با پرداخت هزینه طبق تعرفه هیأت امناء دانشگاه، قابل تمدید است.

تبصره ۴. پس از اتمام سنوات مجاز تحصیلی با رعایت مفاد تبصره های ۲ و ۳، دانشجو از ادامه تحصیل محروم است و تصمیم گیری در خصوص بازگشت به تحصیل ایشان در اختیار کمیسیون بررسی موارد خاص دانشگاه است.

ماده ۱۹

تصویب پیشنهاد رساله در دانشگاه پس از گذراندن موفقیت آمیز ارزیابی جامع، شرط لازم برای اجرای رساله در دوره دکتری تخصصی است.

تبصره ۱: رویکردها و سیاست های کلان برای جهت دهی به محورهای مطالعاتی و تحقیقاتی دانشجویان در انتخاب موضوع و نگارش رساله از سوی معاونت پژوهش و فناوری دانشگاه تعیین و ضوابط و شرایط اختصاصی انجام آن در قالب رساله را شورای آموزشی دانشگاه تصویب می کند.

تبصره ۲: دانشگاه مجاز است موارد زیر را به عنوان جانشین آزمون جامع از دانشجو بپذیرد و نمره آن را بر اساس ضوابط مندرج در شیوه نامه اجرایی موضوع ماده ۵۱ این آیین نامه ثبت نماید:

- در صورت کسب میانگین کل ۱۸ و بالاتر توسط دانشجو به شرط عدم مردودی در دروس گذرانده شده
- کسب میانگین کل ۱۷ و بالاتر و انتشار یک مقاله علمی در پایگاه های معتبر بین المللی در دوران تحصیل دکتری تخصصی با وابستگی دانشگاه محل تحصیل دوره دکتری و تا پیش از زمان آزمون جامع
- کسب میانگین کل ۱۷ و بالاتر و ثبت یک اختراع داخلی یا بین المللی در مراجع ثبت اختراع معتبر در دوران تحصیل دکتری تخصصی تا پیش از زمان آزمون جامع

شیوه نامه اجرایی: در دانشگاه شهید بهشتی جایگزینی برای آزمون جامع آموزشی وجود ندارد.

ماده ۲۰

دانشجوی دوره دکتری تخصصی مجاز است علاوه بر استاد راهنمای اصلی، استاد راهنمای دوم نیز داشته باشد. استاد راهنمای اول به درخواست دانشجو و از میان اعضای هیئت علمی دارای شرایط دانشگاه محل تحصیل و با مرتبه علمی حداقل استادیاری با تأیید گروه آموزشی تعیین می شود انتخاب استاد راهنمای دوم و استاد/ استادان مشاور به پیشنهاد استاد راهنمای اول و تأیید گروه آموزشی از میان اعضای هیئت علمی یا افراد دارای صلاحیت با تخصص مرتبط در جامعه و صنعت، امکان پذیر است.

شیوه نامه اجرایی: دانشجو لازم است پس از تدوین رساله به زبان فارسی و تأیید استاد/ استادان راهنما و اخذ تأییدیه کفایت دستاوردهای پژوهشی (بر اساس دستورالعمل های مصوب شورای دانشگاه)، در حضور هیأت داوران از رساله خود دفاع نماید.

تبصره ۱. نگارش رساله به زبان فارسی الزامی است.

تبصره ۲. نگارش رساله به یکی از زبان های بین المللی یا چینی، روسی و عربی فقط برای آن دسته از دانشجویان غیر ایرانی که دروس دوره خود را به همان زبان می گذرانند با تأیید آموزش دانشگاه بلامانع است. در این صورت لازم است دانشجوی غیر ایرانی یک چکیده مبسوط (حداقل ۱۰ صفحه) از رساله خود به زبان فارسی نیز ارائه کند.

تبصره ۳. ترکیب هیأت داوران جلسه دفاع از رساله به شرح زیر است:

۱- استاد یا استادان راهنما و مشاور به عنوان داور در مجموع دارای ۱ رأی

- ۲- حداقل ۴ داور از اعضای هیأت علمی دارای حداقل مرتبه استادیاری در زمینه تخصصی مرتبط با موضوع رساله (هر نفر دارای ۱ رأی) که باید به پیشنهاد شورای گروه و تأیید شورای آموزشی واحد انتخاب شوند. لازم است حداقل ۱ و حداکثر ۲ داور از خارج دانشگاه انتخاب شوند .
- ۳- نماینده آموزش دانشگاه بر اساس مقررات و مصوبات دانشگاه انتخاب و بدون حق رأی مسئولیت اداره جلسه دفاع را به عهده دارد.
- ۴- تبصره ۴. دو عضو از اعضای هیأت داوران باید حداقل دارای مرتبه دانشیاری باشند و حضور نماینده آموزش دانشگاه و استاد/ استادان راهنما برای رسمیت یافتن جلسه دفاع الزامی است.
- ۵- تبصره ۵. در صورتی که دانشجو دارای ۲ استاد راهنما باشد و حضور یکی از آنان در جلسه امکانپذیر نباشد، با تشخیص معاونت آموزشی واحد، برگزاری جلسه با مابقی اعضای هیات داوران بلامانع است.
- ۶- تبصره ۶. در صورتی که دانشجو دارای ۲ استاد راهنما باشد، تأیید هر ۲ نفر برای صدور مجوز دفاع الزامی است.
- ۷- تبصره ۷. برگزاری جلسه دفاع منوط به صدور مجوز از سوی آموزش دانشگاه است. درخواست صدور مجوز از طرف دانشجو باید حداقل ۱ ماه قبل از برگزاری جلسه دفاع ارسال شود .
- ۸- تبصره ۸. حضور تمام اعضای به جز استاد/اساتید مشاور در جلسه دفاع الزامی است .
- ۹- تبصره ۹. طبق مصوبه جلسه یک صد و چهل و پنجمین شورای دانشگاه مورخ ۱۳۹۵/۰۷/۱۲ راهنمایی یا عضویت در هیأت داوران رساله همسر، عروس، داماد یا بستگان طبقه اول یا دوم قرابت نسبی برای اعضای هیأت علمی دانشگاه ممنوع است .
- توضیح: قرابت نسبی طبق ماده ۱۰۳۲ قانون مدنی مصوب ۱۳۱۴ به ترتیب طبقات به شرح زیر است:
- طبقه اول) پدر، مادر، اولاد و اولاد اولاد؛
- طبقه دوم) اجداد، برادر، خواهر و اولاد آن‌ها.

ماده ۲۱

دانشجو مجاز است در زمان تدوین رساله دکتری و برای ادامه فعالیت‌های پژوهشی خود طبق آیین نامه مصوب وزارت در مدت مجاز تحصیل با عنوان فرصت تحقیقاتی در یکی از دانشگاه‌های داخلی یا خارجی با رعایت ضوابط و مقررات مشغول به فعالیت شود.

شیوه نامه اجرایی : دانشجو مجاز است در زمان تدوین رساله دکتری و برای ادامه فعالیت‌های پژوهشی خود طبق آیین نامه مصوب وزارت و حداکثر تا نیمسال هفتم با عنوان فرصت تحقیقاتی در یکی از دانشگاه‌های داخلی یا خارجی با رعایت ضوابط و مقررات مشغول به فعالیت شود.

ماده ۲۲

دانشجو پس از تدوین رساله و مشروط بر تأیید استاد/ استادان راهنما از حداقل کفایت دستاوردهای علمی، مجاز است در حضور هیئت داوران از رساله خود دفاع کند.

شیوه نامه اجرایی : رعایت مفاد ماده ۲۰ شیوه نامه الزامی است.

تبصره ۱: محدوده شاخص های کفایت دستاوردهای علمی با رعایت تبصره ۲ و ۳ همین ماده توسط معاونت آموزشی و تحصیلات تکمیلی دانشگاه و با مشارکت معاونت پژوهش و فناوری دانشگاه تعیین و پس از تصویب در شورای آموزشی دانشگاه قابل اجرا است.

تبصره ۲: در تعیین شاخص های کفایت دستاوردهای علمی موضوع تبصره ۱ این ماده با توجه به اهمیت انتشار دستاوردهای علمی و مرجعیت علمی کشور، چاپ دو مقاله علمی پژوهشی یا مروری معتبر و مستخرج از رساله در نشریات با درجه الف و ب مورد تأیید معاونت پژوهشی وزارت یا نشریات نمایه شده بین المللی معتبر مورد تأیید دانشگاه و یا ثبت اختراع خارجی در دفاتر بین المللی ثبت اختراع معتبر مورد تأیید دانشگاه الزامی است. دانشگاه می تواند مواردی همچون نظریه پردازی، چاپ کتاب، ثبت اختراع داخلی در مراجع رسمی ثبت اختراع کشور را در چارچوب سازوکار پیش بینی شده در تبصره ۱ همین ماده جایگزین مقاله دوم پذیرفته شده نماید.

شیوه نامه اجرایی: در خصوص تعیین شاخص های کفایت دستاوردهای علمی طبق تبصره ۱ ماده ۲۲ عمل خواهد شد.

تبصره ۳: اخذ کد DOI یا DOR (ویژه مقالات علمی پژوهشی مجلات علمی داخل کشور) معادل چاپ مقاله محسوب می شود.

شیوه نامه اجرایی: اخذ کد DOI یا DOR به همراه نامه پذیرش (ویژه مقالات علمی پژوهشی مجلات علمی داخل کشور) معادل چاپ مقاله محسوب می شود.

ماده ۲۳

نمره رساله در میانگین کل محاسبه نمی شود و ارزشیابی آن به صورت کیفی و به شرح زیر انجام می شود:

- مردود (کمتر از ۱۶)؛

- قبول با درجه؛ خوب (۱۶ تا ۱۷/۹۹)، خیلی خوب (۱۸ تا ۱۸/۹۹) و یا عالی (۱۹ تا ۲۰)

تبصره ۱: چنانچه ارزشیابی رساله، مردود اعلام شود، با تأیید هیئت داوران حداکثر یک نیمسال تحصیل به دانشجو اجازه داده می شود تا پس از اعمال نظرات اصلاحی هیئت داوران، یک بار دیگر در جلسه دفاع شرکت و از رساله خود دفاع کند. در صورت عدم موفقیت دانشجو در دفاع از رساله در بار دوم، دانشجو از ادامه تحصیل محروم می شود.

شیوه نامه اجرایی: چنانچه ارزشیابی رساله، مردود اعلام شود، با تأیید هیئت داوران حداکثر یک نیمسال تحصیل در صورت داشتن سنوات مجاز تحصیلی به دانشجو اجازه داده می شود تا پس از اعمال نظرات اصلاحی هیئت داوران، یک بار دیگر در جلسه دفاع شرکت و از رساله خود دفاع کند. در صورت عدم موفقیت دانشجو در دفاع از رساله در بار دوم، دانشجو از ادامه تحصیل محروم می شود.

تبصره ۲: حداکثر زمان اصلاح رساله پس از برگزاری جلسه نهایی دفاع و اخذ نمره قبولی توسط دانشجو، ۳ ماه می باشد. هیئت داوران موظف است در جلسه دفاع، برای شرایطی که دانشجو اصلاحات را انجام ندهد یا اصلاحات توسط استاد راهنما تأیید نشود، نحوه ارائه نمره نهایی و قبولی یا عدم قبولی رساله را تعیین تکلیف کند.

شیوه نامه اجرایی: واحد آموزش موظف است حداکثر ۳ ماه (دو ماه در اختیار دانشجو و یک ماه در اختیار واحد) پس از برگزاری جلسه دفاع، مراتب فراغت از تحصیل دانشجو را به آموزش دانشگاه

جهت اقدامات بعدی اعلام نماید. در این صورت روز دفاع از رساله (با درجه قبولی) تاریخ دانش آموختگی تلقی می شود.

تبصره ۱. در صورتی که به دلیل تأخیر دانشجو در تحویل رساله تأیید شده، مدارک مربوط به فراغت از تحصیل، ظرف مدت حداکثر ۳ ماه بعد از تاریخ برگزاری جلسه دفاع به آموزش دانشگاه ارسال نشود، وقفه ایجاد شده از زمان دفاع تا تحویل مدارک با رعایت کلیه ضوابط، جزو سنوات تحصیلی دانشجو محاسبه شده و دانشجو مکلف به پرداخت شهریه سنوات اضافی (طبق مصوب هیأت امنای دانشگاه) خواهد بود. در این صورت تاریخ فراغت از تحصیل دانشجو، تاریخ ارسال مدارک لازم برای فراغت از تحصیل از آموزش واحد به آموزش دانشگاه است و رساله در نیمسال مقارن با تاریخ فراغت از تحصیل در کارنامه دانشجو (به شرط عدم وجود مشکل نظام وظیفه) ثبت خواهد شد.

تبصره ۲. در صورتی که ظرف حداکثر ۱ سال مدارک مربوط به فراغت از تحصیل به آموزش دانشگاه ارسال نشود، فرایند انجام امور فراغت از تحصیل دانشجو به دلیل کسر مدارک لازم متوقف و برای وی ریز نمرات / گواهی موقت / دانشنامه صادر نخواهد شد. بدیهی است در این صورت وضعیت تحصیلی دانشجوی ذکور به سازمان نظام وظیفه نیز منعکس خواهد شد. پس از تاریخ مذکور تصمیم گیری در خصوص اعلام فراغت از تحصیل دانشجو در اختیار کمیسیون بررسی موارد خاص دانشگاه است.

تبصره ۳: دانشجویی که در سنوات مجاز تحصیلی با موفقیت از رساله خود دفاع نکند، با رعایت ضوابط مربوط فقط گواهی گذراندن واحدهای درسی را دریافت می کند.

ماده ۲۴

ملاک دانش آموختگی، گذراندن همه واحدهای درسی دوره، داشتن میانگین کل حداقل ۱۶ و موفقیت در دفاع از رساله است.

تبصره ۱: تاریخ دانش آموختگی، روز دفاع با کسب درجه قبولی از رساله است.

شیوه نامه اجرایی: تاریخ دانش آموختگی روز دفاع با کسب درجه قبولی از رساله است. در خصوص دانشجویانی که مدارک فراغت از تحصیل خود را با تأخیر به واحد آموزشی ارائه می نمایند، تاریخ دانش آموختگی با رعایت مفاد تبصره های ماده ۲۳ شیوه نامه خواهد بود.

ماده ۲۵

چنانچه دانشجو در حین تحصیل و انجام پژوهش و تدوین رساله مرتکب تخلف علمی (جعل، تقلب، کپی برداری و دیگر مصادیق) شود و تخلف او از سوی کارگروه اخلاق در پژوهش دانشگاه اثبات گردد با رعایت ضوابط تعیین شده توسط کارگروه مذکور و متناسب با میزان تخلف، تصمیم گیری در مورد دانشجوی خاطی توسط دانشگاه انجام می شود.

تبصره ۱: در صورت احراز و اثبات تخلف علمی دانشجو پس از اتمام تحصیلات از سوی کارگروه اخلاق در پژوهش دانشگاه با رعایت ضوابط تعیین شده توسط کارگروه مذکور، تخلف مذکور بررسی و متناسب با میزان تخلف، تصمیم گیری در مورد دانشجوی خاطی توسط دانشگاه انجام می شود.

شیوه نامه اجرایی: تأیید تخلف علمی دانشجو توسط آموزش دانشگاه، حتی پس از اتمام تحصیلات وی نیز منجر به ابطال مدرک تحصیلی صادره شده خواهد شد.

ماده ۲۶

دانشگاه‌هایی که همزمان دارای هیئت امناء و هیئت ممیزه مستقل می‌باشند موظف هستند حداکثر تا پیش از شروع سال تحصیلی ۱۴۰۲-۱۴۰۳ نسبت به تدوین شیوه‌نامه اجرایی آیین‌نامه اقدام نمایند و آن را جهت اجرا ابلاغ نمایند و یک رونوشت از شیوه‌نامه اجرایی را به معاونت آموزشی وزارت ارسال نمایند.

تبصره ۱: دانشگاه آزاد اسلامی، دانشگاه پیام نور، دانشگاه جامع علمی کاربردی، دانشگاه فنی و حرفه‌ای و دانشگاه فرهنگیان موظف می‌باشند شیوه‌نامه اجرایی این آیین‌نامه را حداکثر تا پیش از شروع سال تحصیلی ۱۴۰۲-۱۴۰۳ در سازمان مرکزی خود تدوین و جهت اجرا ابلاغ نمایند و یک رونوشت از شیوه‌نامه اجرایی را به معاونت آموزشی وزارت ارسال نمایند.

تبصره ۲: دانشگاه‌هایی که دارای هیئت امناء و هیئت ممیزه مستقل به طور توأمان نمی‌باشند از شیوه‌نامه اجرایی دانشگاه جامع و معین دولتی استان محل استقرار خود مندرج در بند ۳۹ پیوست شماره ۱ این آیین‌نامه تبعیت می‌نمایند.

تبصره ۳: رعایت کلیه مواد و تبصره‌های این آیین‌نامه در شیوه‌نامه اجرایی تدوین شده توسط دانشگاه الزامی است.

تبصره ۴: دانشگاه موظف هستند این آیین‌نامه و شیوه‌نامه اجرایی مورد بهره‌برداری برای آن را از طریق درگاه‌های اطلاع رسانی خود به اطلاع دانشجویان و اعضاء هیئت علمی دانشگاه برسانند.

تبصره ۵: در صورت عدم تصویب و ابلاغ شیوه‌نامه اجرایی توسط دانشگاه پیش از شروع سال تحصیلی ۱۴۰۲-۱۴۰۳، آخرین شیوه‌نامه اجرایی دانشگاه تهران (شیوه‌نامه تدوین شده برای ورودی‌های سال تحصیلی ۱۴۰۲-۱۴۰۳ مطابق مواد این آیین‌نامه) ملاک عمل خواهد بود.

تبصره ۶: برای دانشجویان هر ورودی تا (پایان دوره تحصیلی) شیوه‌نامه اجرایی شروع دوره ملاک عمل است.

شیوه‌نامه اجرایی: با توجه به نامه شماره ۲/۲۴۶۸۲۲ مورخ ۱۴۰۲/۰۹/۱۳ وزارت علوم، تحقیقات و فناوری، دانشگاه مخیر به تصویب شیوه‌نامه اجرایی برای دانشجویان مقطع دکتری ورودی ۱۴۰۲ و مابعد می‌باشد.

ماده ۲۷

مسئولیت حسن اجرای این آیین‌نامه و پاسخگویی قانونی به آن بر عهده دانشگاه و نظارت بر اجرا و تفسیر مفاد آن بر عهده معاون آموزشی وزارت است.

ماده ۲۸

این آیین‌نامه و تبصره‌های آن برای دانشجویان ورودی سال تحصیلی ۱۴۰۲-۱۴۰۳ و پس از آن لازم الاجراست. مواردی که در شیوه‌نامه اجرایی دانشگاه‌ها مطابق با این آیین‌نامه تنظیم می‌شود نیز برای دانشجویان ورودی سال ۱۴۰۲-۱۴۰۳ و پس از آن لازم الاجراست برای دانشجویان ورودی‌های پیشین، مطابق با آیین‌نامه‌های ابلاغی دوره‌های خود عمل می‌شود.

ماده ۲۹

این شیوه‌نامه به استناد آیین‌نامه یکپارچه مقررات آموزشی دوره‌های تحصیلی کاردانی، کارشناسی، کارشناسی‌ارشد و دکتری تخصصی (مصوب جلسه شماره ۹۶۲ تاریخ ۱۴۰۲/۰۴/۲۵ شورای عالی برنامه‌ریزی آموزشی) تدوین و در جلسه مورخ ۱۴۰۲/۱۰/۰۵ به تصویب شورای آموزشی دانشگاه شهید بهشتی رسید و برای کلیه دانشجویان دوره دکتری تخصصی با شیوه آموزشی - پژوهشی ورودی سال تحصیلی ۱۴۰۲-۱۴۰۳ و پس از آن لازم الاجراست و تمام آیین‌نامه‌ها و بخشنامه‌ها و مستندات مرتبط با مقررات آموزشی قبلی لغو و بلااثر است.

دانشگاه شهید بهشتی
۱۳۳۸